

Ytterligare 18 brev till och från Kaja Finkler när hon befann sig i Sverige 1945-1946, samtliga tidigare opublicerade.

Brev från Kaja:

Bergsjö, 1 december 1945

Käraste mamma

Jag fick ditt brev som jag tackar så mycket för. Jag har nyheter som kommer att göra dig väldigt glad. Nyheterna är att för tre dagar sedan fick jag ett telefonsamtal om att Sverige har skickat dig sitt visum. När jag fick veta det blev jag väldigt glad och skickade omedelbart ett telegram till morfar. För inte så länge sedan fick jag ett gruppfoto från morfar och David från Israel.

Kära mamma, jag har någonting att berätta för dig men jag kan inte skriva om det. Jag skickar dig ett foto av mina vänner. Du kan inte ana hur mycket jag saknar dig och längtar efter att få se dig snart. Hur är det med dig, hur mår du? Jag mår bra och väntar på den stunden när du kommer. Du kan inte föreställa dig hur jag saknar dig.

Jag slutar mitt brev och kysser dig miljoner (3 gånger). Din dotter för evigt.

PS: Ursäkta min fula handstil, det är fredag och jag måste sluta skriva.

Käraste morfar,

Jag är förvånad att jag inte har fått något brev från dig på länge och jag vet inte vad jag ska tro. Jag har inte heller fått några brev från mamma. Morfar, jag har ingenting att skriva till Rabbi Jakobson. Morfar, du skrev till mig att mamma ska komma till mig om några dagar, men du hade fel för jag fick ett telegram från mamma om att hon blev nekad visum. Socialarbetaren som heter Cygler försöker igen och de gör ett nytt visum till henne och hon ska komma om 2 veckor. Morfar, varför kom Rabbi Fruigelente och en annan rabbin men inte du? Jag skulle verkligen tycka om ifall du hade möjlighet att komma hit, jag skulle verkligen vilja träffa alla er och mamma. Jag längtar så mycket. Jag vill komma till dig med mamma så fort det går.

Din dotter Kaja

Käraste morfar,

Jag är förvånad över att du inte har skrivit till mig på länge. Du har ingen aning om hur mycket jag saknar mamma och alla andra. Jag längtar till det ögonblick när jag får träffa er alla. Tack så väldigt mycket morfar för att du tar hand om mig och mamma så mycket. Jag blev väldigt glad när jag fick ett telegram och du skrev att du hade skickat mamma 1000 dollar. Alla sa att min morfar brydde sig mycket om mig. Morfar, kanske du kan ta reda på om jag har en båtbiljett, för jag vet inte var jag ska ta reda på det. Du sa till mig att hålla kontakten med Rabbi Jacobson men jag har ingenting att skriva till honom. Om du ska skriva någonting till morbror Shmul fråga honom varför han inte skriver till mig. Jag skriver inte så mycket för jag väntar på ett brev tillbaka.

Hur har ni det? Hur mår Herschel? Jag mår bra och mina studier går bra. Jag slutar mitt brev och skickar min kärlek.

Din dotterdotter Kaja

Brev från mamma Golda:

Warszawa, 8 december 1945

Mitt kära och söta barn. Jag har fått ditt brev med fotografierna. Min lycka över att ha fått de här breven är fullkomlig. Så fin du ser ut och så klok du är, jag kan inte hitta ord för att beskriva det!

Jag skriver bara några få ord nu för jag skriver det här på postkontoret i Warszawa. Jag är här i en vecka för att vänta på visumet till Sverige. De lovade mig att få ett på konsulatet. Jag har redan det polska passet.

Min kära, om du kan, försök och se om du kan göra något för att hjälpa mig med visumet. Igår sände jag ett telegram till dig om den här saken. Kära, jag skulle vilja att du väntar på mig för resan till Amerika, om, Gud förbjude, jag inte kan åka dit. Jag hoppas allt ska bli okej. Hittills har jag inte fått tidningarna och paketen som du sände till mig, men tack för att du skickade dem.

Du får besked via telegram av mig när jag har fått visum. Jag ber dig igen, gör allt som är möjligt för att ge mig visumet.

Kyssar och kramar, din mamma. Hälsningar till dina vårdare och vänner.

Warszawa, 10 december 1945

Min söta älskling. Jag skrev till dig för bara två dagar sedan, men jag skriver igen. Om du har fått det svenska visumet för mig var snäll och skickade det omedelbart till mig och till de svenska myndigheterna, som skickar det till det svenska konsulatet i Warszawa.

Det finns ingenting som jag kan göra härifrån. Jag har väntat en hel vecka på visumet förgäves, jag känner vild förtvivlan. Varje minut känns som ett århundrade för mig. Jag kom till Warszawa i hopp om att få visum, vilket den svenske konsuln lovade mig. När jag får det ska jag åka direkt till Sverige från Warszawa. Än så länge bara väntar jag utan resultat.

Älskling, var snäll och försök hjälpa mig och när du lyckas meddela mig omedelbart. Jag skickade ett telegram till Rabbi Jacobson. Jag vet inte vad mer jag kan göra. Kanske borde det bli gjort från Stockholm, var snäll och hjälp mig om du kan. Om någonting ändras ska jag berätta det för dig direkt.

Jag skickar med två brev, ett till morfar och ett till morbror Lejbel i Palestina. Skicka dem snart.

Kyssar till dig och hälsningar till alla vänner.

Lodz, 21 december 1945

Kära och söta älskling!

Igår kväll kom jag från Warszawa där jag var igen för visumet. Än så länge är visumet inte i Warszawa men jag är säker på att det kommer att komma vilken dag som helst. Den här veckan fick jag ett telegram från morfar där han informerar mig om att visumet var garanterat, så antagligen kommer dina dokument att skickas till Warszawa och kommer att komma när som helst. Så snart jag får det kommer jag till dig. Jag är väl förberedd för att resa. Jag hoppas allt ska vara okej den här gången.

Kajusia, du kommer att få hälsningar från Rabbi Wohelgelenter som åkte till Sverige igår. Jag hoppas att den gentlemannen ska hjälpa oss med vår resa. Efter att jag kom hem från Warszawa fick jag två av dina brev. Det gjorde mig glad att du har fått ditt visum och kan resa. Å andra sidan är jag ledsen över att du, min älskade, ska resa ensam, och att möjligheten att se dig kommer att försenas, det är fruktansvärt! Vi måste göra det som är bra för dig. Jag är säker på att du snart får det telegram som jag just skickade, där det står att du ska göra det som morfar ber dig att göra.

Om ingenting ändras vore det bra om du förlängde din vistelse i Sverige tills jag kommer och vi kan resa till Amerika tillsammans. Jag litar helt på de fina människor som tar hand om dig och till slut, med Guds hjälp, när jag får visumet ska jag tala om det för dig omedelbart.

Älskling, du skriver att du har skickat paket, än så länge har jag inte fått några. Oroa dig inte, de kommer lite senare.

Jag tackar dig så mycket min allvarliga, omhändertagande lilla dotter. Jag skulle vilja återgälda dig men måste göra det med en enkel present, ett fotografi som jag ska skicka inom några dagar. Jag fick två paket från morfar med mat, allt användbart och utsökt.

Kära, du skriver om min äldsta bror, och du vet inte vem han är. Det är morbror Szmul. Du måste ha hört talas om honom. Jag oroar mig över att inte ha fått några nyheter från honom. Morbror Lejbel är i Palestina och vill att vi kommer dit. Han måste vänta eftersom vi först måste höra vad vår käre morfar säger.

Lodz, 4 januari 1946

Mitt käraste söta barn!

Jag skriver det här brevet i ett vakuum, för jag vet inte om du fortfarande är i Sverige eller om du redan är i Amerika. Under de två senaste veckorna har jag inte fått något brev från dig. Jag är säker på att breven är på väg, men jag oroar mig ändå.

Min resa till Amerika är vid en död punkt. I tidigare brev förklarade jag detaljer om min resa, så nu måste jag vänta för att mitt visum ska komma från Sverige. Kanske du, Kajusia, vet mer, om det är så, var snäll och informera mig.

Jag minns hur lyckliga vi var när vi var alla tillsammans med din far. Jag är säker på att hans välsignelser är med dig under hela ditt liv även om han inte är med oss. Jag hoppas att du ska vara trösten och sötman i mitt tragiska liv, jag hoppas att du aldrig gör mig besviken.

Du är min lycka och glädje och kommer att vara det alla dagarna i mitt liv. Jag ska vara både mamma och pappa för dig, Gud hjälpe mig.

Din mamma

Brev från morbröderna i Israel:

Kära Kajusia

Jag skrev till dig för ungefär en vecka sedan, men det är trevligt att skriva till dig. Vi fick ditt brev med frågor om flickorna. Vi kontaktade tidningen som specialiserar sig på att hitta överlevare och de ska publicera det, de ska också fråga radiostationen så fort vi hittar Herr Goss, flickornas farbror.

Kajusia, hur är det med dig? När kan du åka? Vi vill veta allt om dig. Vi skickar dig böcker om hur det är att leva som jude i Palestina. Vi skickar också en bok som heter Tanach i bilder. Det är Jeshua och Nechama som har skickat den till dig. De frågar om dig och din mamma. Vi skickade foton på barnen i det senaste brevet. Fick du dem? Vi är glada att du överlevde den fruktansvärda tragedin. Vi är glada att du och din mamma kan bli tillsammans. Vi önskar er att få vara

tillsammans med alla era älskade. Tack för bilderna. Du är
söt.

Skriv ofta.

Din moster, Hinda

Kära Kajusia, din moster skrev till dig om allt, hon lämnade
inget utrymme kvar till mig. Nästa gång ska jag skriva först
och mycket.

Din morbror Lejb.

Jerusalem 26 november 1945

Vår kära Kaja!

Först igår fick vi ditt brev daterat 14 oktober och idag ett
långt brev daterat 14 november. Vi är rörda. Nyheten att du
ska åka till Amerika är underbar, det är av yttersta vikt att
du äntligen får vara tillsammans med din familj och leva ett
normalt liv. Å andra sidan är vi ledsna att du inte kommer
till oss, till Palestina eftersom vi älskar dig och saknar
dig. Du är en underbar dotter till vår syster Golda. Jag
hoppas att förr eller senare ska vi alla träffas i vårt
fädernesland, det vackraste landet på jorden. Och din Mamusia
drömde alltid om att leva i Palestina. Din morfar besökte oss
här och, alldeles säkert, kommer han tillbaka hit igen med dig
och din mamma. Vi är upprörda över att din mammas brev inte
kommer fram till oss och antagligen får inte hon våra brev
heller. Allt är bra här. Vi ska skicka fotografier på våra
barn. Dina foton är underbara. Skriv och berätta vad du gör om
dagarna och vad du studerar.

Din morbror Lejb.

Jag omfamnar dig, jag älskade dina foton. Man kan se att du är en klok och förtjusande flicka. Våra barn kysser dig. Vi ska skicka fotografier av dem till dig. Jag älskar dig, moster Hinda

Kära Kajusia,

Vi fick ditt brev. Tack för fotona. Du är en vacker och söt flicka. Jag är glad att du snart kommer att vara med din morfar. Uppriktigt sagt skulle jag föredra att du kom till oss. Är det säkert att din mamma kommer till dig. Det skulle vara mycket bra. Skriv till oss vad du gör och vad du lär dig. Jag skickar fotografier till dig. Känner nu igen ansiktena på Jeshua and Nachama? Lilla Joel ser inte bra ut på fotot. Hon är en söt flicka. De ville skriva till dig, men de skriver bara på hebreiska. Kan du något litet av det språket, eller finns det någon som skulle kunna hjälpa dig? I så fall skulle barnen gärna skriva till dig.

Vi fick två brev idag från din mamma, de var skrivna för två månader sedan.

Skriv till oss vad mamma skriver till dig. Dina brev är väldigt intressanta för oss. Jeshua och Nechama skulle vilja träffa dig. Den lilla talar också om dig eftersom hon hör oss prata. Jeshua går i femte klass och är en duktig elev, och Nachama går i andra klass. De betar sig som barn, men i dina brev känns du som en vuxen person. Om det inte skulle vara för svårt för dig, var snäll och skriv om livet i lägren, men ännu bättre gör inte det, var ett glatt, friskt och piggt barn. Du är en tröst för din mamma och för oss.

Jag kramar dig och kysser dig, Hinda.

Hälsningar från mig.

Även hälsningar från Mr Sompolinosky som åkte till Sverige. Du kommer att få personliga hälsningar från oss.

Morbror Lejb.

Min kära Kaja!

Jag fick ditt brev, tack så mycket. Jag är glad att du snart ska vara tillsammans med min far och din kära morfar i Amerika. Med Guds hjälp ska din kära mamma också komma till Amerika och ni ska alla vara tillsammans.

Jag har fått flera brev från din mamma. Hon skriver att hon har fått dina brev och önskar att få vara tillsammans med dig. Hur mår du? Jag ska skicka dig mitt foto snart. Skriv ofta och jag ska skriva tillbaka till dig.

Kramar och kyssar från din morbror Shmuel som älskar dig.

Brev från släkten i USA:

Brooklyn, 31 december 1945

Kära Kaja,

Vi har inte tagit några foton på två år, så fotona vi skickar dig är gamla. De togs på mitt bröllop. Jag har skrivit namnen på människorna på baksidan. Om du tittar under lampan så kommer du att se namnen. Jag skickar också fotot på din morfar, Shulek and David. Hur mår du? Går du i skolan? Vad studerar du? Du talar antagligen svenska som en svensk flicka.

Din Mamusia kommer till dig snart och sedan kommer ni båda hit. Får du många brev från Mamusia? I nästa brev ska jag skicka foton på dina kusiner Nechama och Motele. De är båda sex månader gamla. Nechama är min dotter och Motele är Lulas son. Allt som allt har du sex kusiner. Chaskiel (din morbror) har sonen David och dottern Chawa och morbror Icchok har en dotter Chawa och son Josele.

--- /Brevet slutar här./

Brev från olika vänner:

Kära Kaja,

Jag blev glad över att få ditt brev. Får du brev från din mamma? Gienia skriver att Lusias fick ett brev från hennes pappa. Skicka mig adressen till Lusias pappa. Du skrev till mig att Renatas mamma är i Polen och letar efter henne. Renata dog precis efter kriget. Har du kontakt med Lusias mamma, i så fall berätta det för mig för jag skriver till henne och får inga svar. Du frågade mig om adressen till Elza. Den är Elza Biler, Villa Lindos Ronne Holsvagen, Malmö. Rozia är med mig. Jag skriver inte så långt till dig eftersom ingen har frimärken. Nästa gång ska jag skriva längre. Var snäll och skriv mer till mig.

Jag skickar dig 500 (jo, det är sant) kyssar och väntar på ditt svar.

Rysia

Malmö 18 september 45

Kära Kaja,

Tack så väldigt mycket för ditt brev, det var en trevlig överraskning. Vi är glada att du har fått kontakt med din älskade Mamusia. Var snäll och skriv till oss vad din mamma skriver från Polen. Jag undrar hur lång tid det tog för dig att få de 200 kronorna, för än så länge har jag inte fått några pengar.

Jag fick två brev från min moster den här veckan. De är så rara och jag fick känslan av att de var från min Mamma.

Kära Kaja, skriv till mig om det är sant att du och din mamma kommer till Malmö och om något är ändrat. Jag, Rozia and Chawcia vill vara med dig. Skriv om Rozia och jag, om vi blir helt friska, skulle kunna komma till dig. Här i Malmö är läget mycket dåligt. Kan du föreställa dig att vi har judiska sköterskor?

Du vet vad vi menar. Du är lycklig som är tillsammans med Harmina för hon är som ingen andra. Om jag skulle skriva till dig om våra sköterskor skulle det ta tre dagar och nätter. En syster spionerar på barnen och rapporterar till översköterskan och doktorn. Vi hoppas att du kan komma till oss eller att vi kan komma till dig och att allt ändrar sig till det bättre. En trevlig nyhet är att jag hittade en kusin i Italien. Han skrev att han försöker få ledigt och komma och besöka mig. Han arbetar för den polska armén i Italien som översättare.

Ett vykort. På ena sidan står det:

Jag klottrar som en kyckling med en pinne för jag har bråttom.
Lusia.

Och på den andra sidan:

Kära Kaja!

Jag måste förklara för dig varför jag skickar ett dyrt vykort: jag läste igår i "Via Svecia" att du ska kontakta, per brev, den amerikanska judiska gemensamma distributionskommittén, Malmskillnadsgatan 38, Stockholm. Där finns ett brev till dig. Jag vet inte från vem. Jag ber dig att skicka mig Renatas adress.

Lusia

7 januari 1946

Kära Kaja,

Tack för ditt brev. Jag hoppas att vi ska kunna träffas när du är i Stockholm, för vi bor väldigt nära. Det första vi måste göra är att kramas. Är Ziuta Zamel med dig? När kommer du att kunna skriva till mig från det nya stället?

Är du arg på mig för att jag skrev på en bit toalettpapper? Det var ett skämt.

Jag kan inte säga något bra om Elza, hon är ett svin. När jag var med Rozia skrev hon till henne men aldrig till mig. Var det trevligt? Utöver det är allt okej här.

Var inte arg på mig att jag inte skickade dig ett foto av mig. Jag har inget. Kaja, om du har någon poesi, var snäll och skicka det till mig. Jag studerar ingenting, jag kan bara det jag lärde mig tidigare. Kaja, om det inte vore för breven jag skriver till dig skulle jag bli tokig, eftersom jag inte har något att göra. Så är det. Säg till Manua att det är dags för henne att skriva till mig.

Jag kysser dig på långt avstånd, Rysia

17 februari 1946

Hej kära Kaja,

Jag fick ditt brev som gjorde mig glad. Fick du brevet från Henia som jag skickade till dig?

Kaja, jag föreställer mig din lycka när du såg din mamma, det är som en saga. Kaja, skriv och berätta för mig hur din mamma lyckades att komma, eftersom det inte fanns några transporter. Var snäll och sänd mig dikten om Hanukkah.

Har du adresserna till Mania och Henia? Om du har det, var snäll och skicka dem till mig, jag skrev till dem men fick inget svar.

Jag slutar det här brevet och kysser dig långt bortifrån. Hälsningar till din mamma, i nästa brev ska jag skriva till henne.

Adjö, adjö, adjö.

Rysia, jag väntar på ett snabbt svar.

Korsnos, 23 februari 1946

Kära Kaja!!

Jag är överraskad att du inte skriver till mig. Vad har hänt med dig, får du inte mina brev? Jag skriver ofta till dig och jag får inga svar. Jag går i skolan med Lusja Rosenblat. Det är mycket vackert här och jag åker ofta skidor. Jag tycker om min skola. När ska du åka till Amerika? Får du brev från mamma? Jag ska snart åka till Kanada. Jag får ofta brev från min moster och kusin. Vart ska barnen i Bersjö åka, är det till Palestina? Min stödperson är i Sverige. Det är allt. Hälsa alla.

Hälsningar och kyssar till dig,

Elza

Breven är översatta från polska till engelska av Ania och Marcel Drimer.

Därefter översatta från engelska till svenska av Christina Wahldén.